

A NAGY-BÁNYAI REFORMÁLT EGYHÁZMEGYE

1877-1k évi ápril 4-5-ik napjain

SÁRKÖZ-UJLAKON

tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Csanálosi György esperest és Nagy Béla helyettesített segédgondnok urak
elnöklete alatt.

Jelen voltak:

Egyházi tanácsbírák közül:

Széles Endre könyvtárnok.
Lengyel András házi pénztárnok.
Szoboszlai István gyám. pénztárnok.
Ferenczi Károly.
Benecsik István jegyző.

Világi tanácsbírák közül:

Nagy Béla,
s később
Kölcssey Antal.

Árokháti István, Balogh István, Barkász Albert, Barkász Bálint, Bodor Pál, Bodnár János, Bartók Károly, Czelder Márton, Dobos József, Gál Péter, Molnár Lajos, Lugosi Dániel, Meleg Albert, Pásztor István, Szabó Lőrincz, Soltész János, Szél György, Szabó József, Hajdu Albert, Tóth Dániel és Fekete Pál lelkészek. — Szabó Albert, Albert József, Török Bénéiamin, Mészáros István, Nagy László, Mák Lajos, Varga Benő, Bozsó István, Gecsei István iskolatanítók s 17 egyháznak képviselői.

Templomban végzett rövid isteni tisztelet után esperest ur segédül híván — egyházunk építésére célzó munkálkodásunkban — az egek urát, s üdvözölvén a szép számmal egybegyült hitfelek seregét, — a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

1. Mindenekelőtt jelenti esperest ur, miszerint segédgondnok ur halaszthatatlan teendői miatt gyűlésünkön meg nem jelenhetett; egyidejűleg bejelentetik Márton Bálint és Császi Bálint tanácsbíró urak elmaradása is:

Sajnos tudomásul vétetvén egyházmegyénk világi elnökének s tanácsbíróinak elmaradása; segédgondnokul Nagy Béla, világi ülnökkül pedig Tamási Ágoston és Böszörményi László urak helyettesítettek, s e gyűlés tartamára felelőskedtek.

2. Egyházmegyénk múlt év tavaszán tartott közgyűlésének 32-ik sz. alatt hozott végzése folytán, az egyházmegyei képviselők jövőre 3 évre s szabályszerű szavazat útján lévén megválasztandók; miután az egyházlátogató küldöttség által beszédett s látogatás után felbontott idevonatkozó szavazatok, csak a világi képviselőnek s jelesen Nagy Béla tanácsbíró urnak általános többséggel történt megválasztását eredményezték; a másik képviselőre megrendelt s egy híján begyűlt szavazatok felbontása ma napon vétetett munkába.

A felbontott szavazatokból 21 Czelder Márton, 18 pedig Soltész János részére esvén; Czelder Márton általános többséggel megválasztott képviselőnek nyilvánított, s a már előbb megválasztott Nagy Béla egyh.-megyei tanácsbíróval együtt, egyházmegyénknek az egyházkerületen leendő képviselésével 3 egymás után következő évre megbízott.

A n.-bányai és k.-paládi lelkészekre nézve pedig, — kik közül az első szabálytalanul, az utóbbi pedig éppen nem szavazott; — egyházmegyénk fenn-

álló szabálya alkalmaztatni rendeltetik, azon megjegyzéssel, hogy miután a n.-bányai szabálytalan szavazás — az itt jelenlevő képviselő bizonyítása szerint — a lelkész akarata ellen s hibáján kívül történt; a büntetés terhé az egyház előjárósága viselendi.

3. Olvastatott Püspök urnak 205. szám alatt kelt azon levele, melyben tudatja, miszerint a közoktatásügyi m. miniszter egy Reiger György nevű hivatalát vesztett tanítót köröztet, kit alkalmazni sehol sem lehet.
Tudomásul vétetett.

4. Olvastatott ugyancsak Püspök urnak 219. számú levele, melyben köztudomásra hozván, hogy a folyó évi ápril havában tartandó egyh.-kerületi gyűlésen a reform. segélyegylet újjáalakítása czéloztatik, — arra hívja fel n.-bányai egyházmegyénket, hogy két szavazati jogának gyakorolhatása tekintetéből két képviselőről gondoskodják.

Egyházmegyei közgyűlésünk, — mint már az első alakító gyűlésen történt — a két szavazat jogával egyszemélyben esperest urat ruházza fel, azon hozzáadással, hogy ha esperest ur bármi oknál fogva a gyűlésen jelen nem lehetne, az ide vonatkozó szavazati jogot egyházmegyei képviselőink fogják gyakorolni. — Miről a főtiszteletű egyházkerület tisztelettel értesítettnei rendeltetik.

5. Egyházi életünk egyik napirenden levő nagy fontosságú kérdésének a minimumnak meghatározása bocsáttatván tanácskozás alá:

Bár egyházmegyei közgyűlésünk minden tagja ohajtana a lelkésznek, hivatali állásához mért s lehető tisztességes megélhetését biztosító díjazását, hogy a vallás s erkölcsi élet épen veszélyes jelenségeket feltáró napjaiban egyedül és egész odaadással hivatásának élhessen; mindazáltal tekintve csekély népességű egyházaink korlátolt anyagi erejére, valamint arra, hogy a nagyobb mérvű fizetésjavítás számtalan anyaegyházaink társítása vagy leányosítása által lenne életreihivható, mi pedig a vallásos élet fejlődését gátolná, sőt annak súlyosodását eszközölné: ugyanazért a lelkész minimumot 600 forintban ohajtja megállapítani.

6. Olvastatott a krassóvidéki lelkészkör, Ombodon, 1876. szeptember 4-én tartott értekezlete jegyzőkönyvének 2-ik száma, melyszerint ombodi lelkész Soltész Jánosnak, a tiszántuli egyházkerülethez intézett — zsinattartást és a magyarországi reform. egyházkerületek egyesülését sürgető emlékirata, azon kérelemmel tétetik át esperest urhoz, hogy azt egyházmegyei közgyűlésünk előtt felmutatván, tárgyalás alá bocsátani sziveskedjék.

Az emlékirathban foglalt eszmék közérdekű s egyházi életünk legégetőbb napi kérdései körül forogván, az abban foglalt tárgyak tisztázását s ez érdekből egy alkotmányozó nemzeti zsinatnak mielőbbi létrehozását, nagyon időszerűnek, sőt szükségesnek látja egyházmegyei közgyűlésünk, — annyival inkább, mert míg egyrésztől be kell ismernünk, hogy nincs s nem volt soha társadalom, — bár színezetű s szerkezetű lett legyen is az, — melynek kebelében a tagok mindenben egy és ugyanazon véleményben és értelemben lennének, ha be kell is ismernünk, hogy a nézeteltérések, az eszmék megvilágosításánál felmerülő férfias higgadt és komoly viták a haladásnak mozgató eszközei; nem lehet másrésztől szomoruan nem látnunk, hogy a hitnézetek terén magyar protestáns egyházunkban megindult s nagymérvben kifejtett tulzott irodalmi harc már-már annyira elmergesedett, hogy az többé nem a haladásnak s ebből származó közboldogságnak, — hanem a gyűlölség, viszályosítás s talán kevés idő múlva az evangéliumi magyar protestáns egyház romban döntésének lehet eszközlője: ugyanazért midőn közgyűlésünk azon meggyőződéstől van áthatva, hogy a fenyegető vészes jelenségek elhárítására első helyen orvoslólag csak zsinati végzés szolgálhat; tiszteletteljesen hívjuk fel az egyházkerületi közgyűlést, hogy egyházunk közjólétére — már csak az emlékiratban felsorolt s mindnyájunk által mélyen érzett sajgó sebek orvosolhatása tekintetéből is, — egy törvényhozó nemzeti zsinatnak szabályszerű s mielőbbi létrejövételére hathatósan közreműködni, annyival inkább kegyeskedjék, mert mint egyházunk egyik kitűnő oszlopembere megjegyzi: „a zsinattartás ellenzését és halogatását, főleg most, s épen magára a tiszántuli egyházkerületre nézve, szükségesnek és helyesnek épen nem, hanem inkább sok keserű félreértésre szerencsétlen zűrzavarra és átkos belviszályra vezetőnek találjuk.“

7. Ombodi lelkész Soltész János beterjesztett folyamodványában előadja, miszerint folyó évi január 7-én tartott egyházi közgyűlésünkben egyházfivá megválasztott ifj. Varga Ferencz egyháztag a reáruházott egyházhivatal el nem fogadásáért 10, makacs engedetlenségeért pedig, — melylyel az egyháztanács meghívásának ellenszegült 5 frt pénzbírságban a helyi statutumok alapján elmarasztaltatván; nevezett egyén az egyházhatóság ezen eljárása ellen kerületi szolgabíró Szuhányi Móríczt előtt panaszt emelt s orvoslást kért, és a szolgabíró a helyett, hogy panaszlót az egyházi illetékes felsőséghez utasította volna, vagy a bepanaszolt egyháztanácsból felvilágosítást kért volna; panaszló érdekében egyházi önkormányzati jogainkat a legnagyobb mérvben sértő ítéletet hozott; — ezen élő törvényekbe ütköző eljárással szemben arra hívja fel egyh.-megyei közgyűlésünket, hogy féltékenyen őrzött autonómiánk érdekében felemelvén hatásos szavát, legfelsőbb helyen orvoslást keresni buzgólkodjék:

Az ombodi egyháztanácsnak, mint olyan testületnek, melynek országos törvények által biztosított joga van, — egyházi felsőségének felügyelete alatt — saját egyháza belügyeit önállólag intézni, egyházi hivatalnokait megválasztani, belkormányzására vonatkozó rendszabályokat alkotni, azokat alkalmazásba venni, életbeléptetni. — Az egyházi választásnál tanusított eljárását, mint a rend s törvény iránti tisztelet fenntartásának egyedüli biztosítékát, midőn egyházmegyei közgyűlésünk helyeselné: egyszersmind el nem titkolható megütközéssel veszi Szuhányi Móríczt szolgabírónak önkormányzati jogaink ellen intézett azon merész támadását, mely által midőn ifj. Varga Ferencz feloldozta — az ombodi egyházelőjárói által reá az egyházi szabályok értelmében s így illetékesen szabott kötelezettségek s terhek alól, ugyanakkor megsérti az 179%-ki országos törvények 26-dik cikkelyének 4-dik pontját, melynek intencióját hazánk mindenféle szerkezetű s rendszerű kormánya elismerte, s melyből kétségtelenül következtethető, hogy a protestánsokra nézve országos törvényerővel bíró kánonok rendeleteinek végrehajtásában a polgári hatóságok, az egyházi hatóságokat támogatni, azoknak szükség esetén segédkezet nyújtani törvényesen kötelezvék; de ettől eltekintve is helytelennek kénytelen nyilvánítani közgyűlésünk a szolgabíró eljárását, mert a panaszló fel egyszerű folyamodására a panaszlott fel meghallgatása nélkül és így egyoldalulag hozta ítéletét: — Ugyanazért egyh.-megyei közgyűlésünk azon kérelemmel keresi meg az alispáni hivatalt, hogy az ombodi egyház előjáróinak ama sérelmes szolgabírói intézkedéssel szemben elégtételt eszközölni, s az e tárgyban kiadott — de még mind ez ideig végre nem hajtott — alispáni végzést, mielőbb végrehajtatni kegyeskedjék.

8. Olvastatott Kiss Kálmán nagykorösi tanár urnak esperesi hivatalunkhoz intézett azon levele, melyben előadván, hogy amennyiben a szatmári egyházmegyből átkebelezett némely egyházak 1821-ig Szatmár kiegészítő részét képezték: ohajtana „a szatmári reform. egyházmegye története” című munkájában ezen egyházak történetét is közleni, de ez csak úgy történhetnék, ha a nevezett egyházak a szatmáriak példájára a kiadási költséget, — még pedig a nagyobb egyházak, mint Egri, Krassó, Mikola, Szatmárhegy stb. 15, a szegényebbek pedig 10 frtjával fedeznék; arra hívja fel esperes urat, hogy kibocsátandó körlevelében az érdekelt egyházakat nyilatkozatra, s illetőleg a költségek megszavazására szólítsa fel:

Bár mennyire ohajtana egyházmegyei közgyűlésünk, az egyházmegyénk irányában is érdemeket szerzett, derék férfúnak, kívánsága valóztatására közreműködni; ez alkalommal — tekintettel a nehéz viszonyokra s egyházaink általános elszegényedésére — az illető egyházak a szőnyegen forgó ügyben saját tetszésük- s szabad akaratjukra hagyatnak.

9. Olvastatott Szatmár város tanácsának 1876. évi augusztus 5-én tartott üléséből kelt s esperesi hivatalunkhoz 2403. szám alatt intézett azon átirata, melyben a szatmárhegyi egyház kebelében a belhivatalnokok s egyháztanácsnokok között lábra kapott s ugy a vallásérkölesi életre, mint a népnevelés szt. ügyére károsan ható pártoskodási szellem, meglazult egyházi fegyelem s buzgalomhiány teljes világításban lévén felmutatva; ezek orvoslása végett egyházmegyénk közvetítő intézkedése kérelmeztetik, mint mely egyedül lehet hivatott — és illetékes ez ügyben úgy eljárni, hogy az iskolára is károsan kiható egyenetlenség megszüntetessék; ezzel kapcsolatban olvastatott a nevezett egyházban s ügyben mult évi november 3-án működött vizsgáló-bizottság véleménye alapján főgondnoki minőségben egyházmegyeileg kiküldött Bőszörményi Lászlónak a helyzetet részletesen előtűntető terjedelmes és kimerítő jelentése:

Midőn egyrésről a szatmárhegyi egyház kebelében duló s az ott működött előbbi küldöttség által részletesen ismertetett rendtelenségek, a közügyek előhaladását gátló viszályok felett egyházmegyei közgyűlésünk sajnálatát fejezné ki s a pártoskodó belhivatalnokokat s fejetlenségrehajló előjárókat atyailag megfeddené s kötelességök lelkiismeretesebb teljesítésére utalná; másrésről némi megnyugvással értesült Böszörményi László — egyházmegyeileg kinevezett főgondnok urnak jelentéséből, miszerint a nevezett egyház folyó ügyei ez idő szerint — általa már a rendes mederbe terelvék s az egyházi élet kebelén rágódó ama veszélyes féreg, a szenvedélyes torzsalkodás lecsilapítva van, s csak a régibb gondnoki számadások tisztázatlansága s pénzügyi viszonyok rendezetlensége zavarja még a kedélyeket: ebből kikifolyólag szükségnek látja közgyűlésünk az egyházmegyei megbízott urnak ide vonatkozó véleményes javaslatát elfogadva — a számoltató széket Ferenczi Károly, Szabó Lőrincz és Böszörményi László urak személyében jelzett számadások átvizsgálása s általában a folyó ügyek rendszeresítése végett a helyszínére kiküldeni, felhíván egyszersmind Szatmár város érdemes tanácsát, hogy saját kebeléből egy küldöttségünkhöz csatlakozandó bizalmi férfiú kineveztetését eszközölje.

Böszörményi László pedig megbizatik, hogy mindaddig, míg az egyház rendes váltasztás utján egy az ügyek vezetésére képes, erélyes főgondnokot nem választ, egyházmegyei biztosi minőségében megmaradván, a rend fentartására lehető legnagyobb erélylyel felügyelni buzgólkodjék.

10. A tiszta-berki egyház hivei 25 név aláírással egy 1876-ik évi november 12-én — lelkész jelenléte nélkül — tartott gyűlésökből kelt jegyzőkönyvet terjesztenek be egyházmegyei közgyűlésünkhöz, melyben azon határozatukat közlik az egyházmegyével, hogy miután a mult évben megejtett határárányosítás alkalmával a lelkész 36 holdnyi, részeit szántó, részeit kaszálló rétekből álló urbéri telek illetményt s 7 hold legelő haszon élvezetet nyert, jövőre a lelkész buza fizetését tetemesen alábbszállítják, sőt az eddig fizetett 17 és $\frac{3}{4}$ szeker szénát, mintegy 50 nyári napszámot, valamint az eddig gyakorlatban volt szántást, trágyázást s még a lelkész által tagosítás előtt haszonélvezett földek adójának fizetését is megtagadják, s végül kijelentik, hogy ezen határozatuktól semmi körülmények között el nem térnek. — Majd felolvastatott az ide kiküldött bizottságnak folyó évi febr. 11-én a helyszínén felvett jegyzőkönyve, melyben jelezve van, hogy a bizottság a felbujtogatott egyháztagok makacssága miatt semmi üdvös eredményt el nem érhetett:

A határárányosítások foganatba vételénél, a belhivatalnoki illetményeket nem az egyháztagok szabad akarata vagy önkénye, hanem az 1871. 55-iki törvényczikk 13. és 14. §-sa szabván meg, az ily uton nyert jövedelmi szaporulat teljességgel nem tekinthetik úgy, mint az egyház hivei által nyújtott különös kedvezmény s épen nem ad jogot az egyház tagjainak arra, hogy e miatt akár a lelkész, akár a tanító bérlelileg biztosított fizetését levonják, vagy a bérlevelet megcsontsák, annyival inkább mert a hivatolt törvény által épen az czéloztatik, hogy a belhivatalnokok különben is szerény jövedelme némileg emeltessék; de ha a jelen esetben a t.-berki egyháztagok némi igényt formálhatnának is bizonyos kisebb mérvű fizetés változtatására, annak engedélyezését egyházi felsőbbségüktől, az illem és tisztelet korlátai között — csak kérelmezni nem pedig követelni lehet és szabad: — annál fogva egyházmegyei közgyűlésünk a t.-berki lelkész fizetésének ily tetemes és jogtalan leszállítását annyival kevésbé engedheti meg, mivel a tagosítás alkalmából nyert földbirtok köztudomás szerint tisztán a Rhédey-család — mint ottani birtokosok által lett adományozva, — az egyház tagjai pedig mint akik minden szelidséget és alázatosságot nélkülöző durva magoktartása által több ízben tették már próbára az egyházmegye béketűrését, ujabban tanusított nyers és kihívó magukviseletéért keményen megdorgáltatván; az előbb működött bizottság azon határozott utasítással küldetik ki ujabban a helyszínére, hogy a körülményekhez alkalmazott lehetőleg szigorubb eljárásuk által a zavargó makacs egyháztagokat rendre utasítani s esetleg a bérlevelet — jelentékenyebb leengedés nélkül — megújítani, azon kijelentés mellett, törekedjenek, hogy ha a bérlevélnek egyetértőleges újbóli kiállítása nem eszközölhető, az esetben az eddigi bérlevél, — a szaporodott földek bevezetésével változatlanul — megmarad.

11. Esperest ur jelenti, miszerint uszkai lelkész Dobos József ellen egyházmegyei látogatás alkalmával 13 egyháztag aláírásával egy vádlevél terjesztetett be, mely

általa az illető lelkésznek felelet végett kiadatván; most a védekezési okirat kapcsában visszaérkezett vádiratot az ugyanazon egyházból beterjesztett fizetésmódosítási s illetőleg leszállítási kérvénnyel együtt egyházmegyei ellátás alá bocsátja. — Egyszersmind a szinte fizetésmódosítást célzó n.-paládi egyházba egy küldöttség kinevezését hozza indítványba, mely küldöttség az ottani pénzügyviszonyok rendezésére is kiterjesztené figyelmét:

Mielőtt egyházmegyei közgyűlésünk a beadott vád- és véd-iratokat tárgyalás alá venné, úgy a vádlók, mint vádlott érdekében szükségesnek látja ez ügynek helyszinén leendő alapos megvizsgálása, valamint a fizetésmódosítási terv megfigyelése s észrevételezése végett Ferenczi Károly és Nagy Béla tanácsbíró urakat a nevezett egyház kebelébe azon utasítással kiküldeni, hogy az uszkai vizsgálat alkalmával N.-Paládot is utba ejtven, az itteni közigazdasági ügyeket lehetőleg rendezni s a fizetésváltoztatásra nézve kimejtő véleményes jelentést adni buzgolkodjanak.

12. Hiripi lelkész Veres Péter beterjesztett folyamodványában azon panaszát adja elő, hogy az oroszfalusi gör. kath. lelkész Perényi György egy hitfelekezetünkhöz tartozó s hiripi illetőségű ujmagyar legényt, anélkül hogy a törvény által előírt formalitásokat megtartotta volna a gör. kath. egyházba átkebelezett, nemcsak, — hanem azt az átvétel napján egy saját egyházához tartozó hajadonnal össze is eskette: — egyidejűleg továbbá beterjeszti, miszerint a községben letelepült izráeliták a reformált hitközség temetőkertjét, miután ott egy-két haláleset alkalmával temetkezési helyet nyertek, — a kegyelet útján nyert engedménnyel visszaélve, — már-már szabadon az illetékes felekezeti hatóság minden megkérdezése nélkül mint sajátjukat használják, s ha e visszaélésnek eleje nem vétetik, talán rövid idő múlva, — a reformált hitfelek hátrányára — azt egészen benépesítik.

Az oroszfalusi g. kath. lelkész törvénytelen eljárása, mint vallásügyi sérelem, orvoslás végett a főtiszteletű egyházkerületi gyűlésre felterjesztetik; az utóbb említett ügyre nézve pedig közgyűlésünk oda utasítja a hiripi egyház előjáróságát, hogy temetőkertjük felekezeti jellegének hangsúlyozása mellett a zsidó hitközség által elkövetett visszaélést beszüntetni annyival inkább igyekezzenek, mert a hiripi határrendezés alkalmával az ide vonatkozó szabályok értelmében a zsidók is bizonyosan nyertek temetőhelyet.

13. Az apai egyház előjárósága beterjesztett folyamodványában egy az Apahegyen levő, mintegy kétvékásnyi hasznavehetetlen egyházi földbirtok elárusíthatására kér engedélyt:

Miután a kérdéses földbirtok a helyszinére kiküldött bizottság jelentése szerint, nem csak semmi hasznót nem hajt, sőt amennyiben az érte fizetett adót sem képes kárpótolni még káros is, annál fogva egyházmegyei közgyűlésünk a jelzett föld eladhatására beegyezését adja s annak jóváhagyását a főtiszteletű egyházkerületnél is kérelmezi.

14. Az apahegyi leány-egyház tagjai hivatkozva azon nehézségekre, melyekkel mint alakuló egyháznak küzdeniök kell, hivatkozva továbbá nagy szegénységökre s arra, hogy az ideiglenes tanítói szállás bérletideje szeptember 29-én megszűnik, többé nem kiadó, más hozzá hasonló hely pedig nem található; az iskolatanítói állomást két évig beszüntetni ohajtják, s erre az egyházmegye helybenhagyását kérelmezik.

Miután az apahegyi leány-egyház súlyos anyagi helyzetének teljes ismeretével bír, egyh.-megyei közgyűlésünk; s miután az ottani tanító — más egyházba nyervén meghívást — különben is üresen hagyja az iskolatanítói állomást, a nevezett leány-egyház kérelme jóváhagyatik, azon hozzáadással azonban, hogy mindaddig, míg az alap elegendő nem lesz egy tanító teljes biztosítására, ez állomás betöltetlenül maradand, — az egyház tagjai pedig szigoruan oda köteleztetnek, hogy gyermekeik iskoláztatásáról — mint ezt ígéretbe is tették — gondoskodjanak,

15. Olvastatott a vámfalusi egyház előjáróságának folyamodványa, melyben az egyház egy 975 □ ölnyi területű parlag és semmi hasznót nem hajtó s már méltányos és kedvező feltételek mellett el is alkudott szőlőhegyi birtokának a vevők nevére leendő átíratása szempontjából, utólagosan kéri az egyházmegye jóváhagyását:

Az e tárgyban kiküldött vizsgáló-bizottság által kiállított véleményes jelentés alapján egyházmegyei közgyűlésünk az elárusítást jóvá hagyja s ennek megerősítésére a főtiszteletű egyh. ker. közgyűlést tisztelettel felkéri.

16. Bartók Ambrus udvari lelkész beterjesztett folyamodványában előadván a gondozása alá bízott berendi leány-egyház kebelében dúló rendetlenségeket s minden irányban károsan kiható zavargásokat; — azon kérelmét intézi egyh.-megyei közgyűlésünkhöz, hogy erélyes intézkedésével a felbomlott rendet visszaállítani s úgy az ő mint a tanító fizetési hátrányainak mielőbbi kifizetését elrendelni kegyeskedjék:

Midőn egyházmegyei közgyűlésünk a berendi leány-egyház előjáróit — kik a jó rend és béke őrállói tartoznának lenni, — az egyházuk kebelén nagymérvet öltött rendetlenségekért s ezekből természetesen folyó anyagi és szellemi súlyedésért komolyan megdorgálja; egyszersmind Szeőke Barna udvari birtokos urat, mint egyházmegyénk egyik buzgó és tevékeny tagját, a nevezett egyház kebelébe azon megbizással küldi ki, hogy a helyzetet körülményesen megvizsgálván, az előjáróságot kötelessége pontos és lelkiismeretes teljesítésére utalja, a belhivatalnokok fizetésének beadását — ha a szükség úgy kívánná — hatóságilag is eszközölje, egyszóval legjobb belátása szerint s kellő szigorral oda működjék, hogy a berendi leány-egyházban a jó rend és béke ismét helyreálljon s mindennek ékesen és szép renddel történjenek.

17. Ugyancsak Bartók Ambrus lelkész azon panaszát terjeszti be, miszerint Mazsu István nevű egyháztag, a régebbi időkben megalapított s maig is gyakorlatban levő fizetési rendszert roszakaratulag megzavarni akarván, szénafizetését azért tagadta meg, mert határrendezés alkalmával nyert földbirtokát — hova saját kívánsága szerint kaszálló illetménye is méretett — mind szántóföldnek törte fel, — s bár kötelessége teljesítésére már a község bírása által is felhivatott, tartozását leróvni makacsul vonakodik.

Az udvari egyház lelkései berlevele, mely a szénafizetés mikéntjét is megszabja, 1873-ban a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés által újabb megerősítést nyervén, a követelés jogosultsága kétségbe nem vonható; ugyanazért panaszló lelkész közgyűlésünk által oda utasíttatik, hogy ez ügyet, jelen egyházmegyei végzés csatlásával Bartha Endre egyházmegyei ügyvéd urnak kézbesítvén, perutján keressen az engedetlen és makacs egyháztag roszakaratu megkárosítása ellen orvoslást.

18. A mikolai belhivatalnokok régidő óta, de különösen a közelebbi csapások esztendőik alatt súlyosan érezve az egyházban dívó szalmaszál élet fizetéssel csaknem mindig és mindenütt együttjáró soknemű kellemetlenségeket és anyagi károsodást; az egyház híveit fizetés-módosításra hívták fel, kikkel egyetértőleg azon megállapodásra jutottak, hogy jövőre minden kereszt buza helyett, felhektoliter szemesbuza fizetessék, — ezen kölcsönös egyetértés alapján hozott határozatot, azon kérelemmel terjesztik egyházmegyei közgyűlésünk elé, hogy azt mint a belhivatalnokokra nézve előnyöst és több jövedelmet ígérőt helybenhagyván, megerősítése a főtiszteletű egyházkerületen kérelmeztessék:

Bármely fizetés módosítási terv keresztülvitelére törvényeink értelmében mindennek előtt szabályszerű vizsgálat lévén, multhatatlanul szükséges, a mikolai egyházba Lengyel András és Tamási Ágoston urak azon megbizással küldetnek ki, hogy az ott tervezett fizetés-változtatásra nézve nyári közgyűlésünket megelőzőleg kimerítő véleményes jelentést terjesztszenek be.

19. Kis-hodosi lelkész Barkász Bálint egy kérvényt terjeszt be közgyűlésünkhöz, melyben hivatkozással arra, hogy hivatali elődje Melegh Gyula gazdálkodási rendszere által a lelkései földek haszonélvezetében megrövidített; kéri magát az előd által vetett öszivetés — számára leendő — odaitélésével kárpótoltatni:

A kérvény felelet végett szigeti tanár Melegh Gyula urnak kiadatni rendeltetett.

20. Olvastatott a főtiszteletű egyházkerület múlt év nyarán tartott közgyűlésének 199. sz. alatt hozott azon végzése, melyszerint az av.-ujvárosi fafizetés módosítására vonatkozó — s egyházmegyénk által helyeslő vélemény mellett felterjesztett — tervezet, azon utasítással tétetik vissza, hogy esperes ur egy küldöttség által vizsgálta meg, hány egyháztag teljesítette eddig a szekér szám szerinti fafizetést és így mennyiben felelt meg annak, a tervezett őlszám, s e vizsgálat alapján hozandó egyházmegyei határozat kisérétében terjesztessenek fel ismét a módosított díjlevelek.

Miután a hivatolt egyházkerületi végzésben elrendelt s egyházlátogatás alkalmával esperes ur által eszközölt vizsgálat eredménye — a látogatási jegyzőkönyvben leírva — határozottan kimutatja, hogy a lelkész számára eddig fizetett 55, a két tanítóéra pedig külön-külön 20—20 avasi szekérfa

teljességgel nem több a módosított bérlevélben felvett mennyiségnél, sőt az ölszámszerinti fizetés minden tekintetben előnyösebb a belhivatalnokokra nézve; a módosított bérlevelek három példányát közgyűlésünk ismét azon tiszteletteljes megkereséssel terjeszti fel, hogy azokat megerősíteni kegyeskedjék.

21. Újvárosi lelkész Szél György, nevelés- s oktatásügyi viszonyaink szempontjából indítványozza, hogy tekintettel az egyes egyházakban még ma is oly sok nehézségekkel küzdő iskolaügy előmozdítása — illetőleg az iskoláztatás folytonossága, — a tananyag feldolgozása, — kellő mérvbeni átadása, — általában a tanítás mikéntje lehető részletes ellenőrizhetősére; ismételve hivassék életre az 1860-ik évi 56. sz. alatti kerületi végzésben körülírt körlátogatósági intézmény, — továbbá:

Tekintettel a tanítás sikerének azon erős — s csaknem minden egyházban létező — akadályára, — miszerint a szülők a legnélkülözhetetlenebb tankönyvekkel sem látják el gyermekeiket: léptetessék életbe — némi módosítással — az 1868-ik évi XXXVIII. t. cz. községi iskolákra vonatkozó 32-ik §-sa, hogy t. i. minden egyház a tauév kezdetén a legszükségesebb tankönyvekkel köteles ellátni a tanulókat, — e könyvek ára a tandíjjal együtt szedetvén be, — s végre:

Tekintettel egyrészt az iskoláztatás előmozdítása; másrészt a tanítói fizetések némi javítására, mondassék ki, miszerint a 6—12 éves iskolakötelesek akár rendetlen, akár épen nem látogatói legyenek is az iskolának; rendes tandíjfizetésre kötelezvék — a szellemileg és testileg iskoláztatásra alkalmatlanok kivétele s a teljesen vagyontalan szegény sorsu gyermekek tandíjmentességének érvénybe hagyásával:

A közérdekű indítvány helyesléssel találkozván, egyházmegyénknek a népnevelés ügyében hozott azon régibb határozata, melyszerint lelkészek és előjárók kötelezve vannak az iskoláztatás és tanítás ügyének előmozdítására minden lehetőt megtenni, s ha kell a siker biztosítására a legszigorubb eszközöket is alkalmazásba venni — megújittatik; az életben levő körlátogatósági intézmény érdekében pedig úgy az egyes egyházak — a megvalósíthatás eszközülésének, — mint a körlátogatók — tisztók pontos ellátásának szempontjából — komoly felelőség terhe alatt teljes ügybuzgalomra utasíttatnak.

22. Az apai egyház kebelében lelkész Szabó Lőrincz s az egyház némely tagjai között felmerült kellemetlenség, valamint a pénzügyi viszonyok megvizsgálásával mult évi ápr. havában tartott közgyűlésünk jegyzőkönyvének 24-ik számú végzésében megbízott vizsgáló-küldöttség jelentését beterjesztvén; az a mellékelt okmányokkal együtt egész terjedelmében felolvastatott, — de olvastatott egyszersmind a helyzettel elégedetlen egyháztagoknak vizsgálat után esperest urhoz intézett levelök is, melyben részrehajlással vádolván a küldöttséget, annak eljárását kifogásolják s újabb vizsgálatot, s illetőleg más küldöttség kineveztetését kérelmezik:

Miután a küldöttség a vizsgálati jegyzőkönyvhöz csatolt okmányokkal kétséget kizárólag felderíti a lelkész ellen beadott vádak alaptalanságát, sőt levelet aláírt egyháztagok közül némelyek — mint az 1—2 számmal jegyzett bizonyítványokban olvasható — azt erősítik, hogy a lelkészt compromittáló ama vádiratnak részben tudatlanság, részben pedig erőszaknak engedve irtak alá, vagy engedték neveiket aláírtni:

Miután továbbá a vizsgálatnak egyik alapjául szolgáló pénzügyeket sem látta a küldöttség oly aggasztóknak, mint az a vádiratban olvasható, sőt a tőkésített pénzeket kevés kivétellel eléggé biztosítottak találta.

S miután végre az egyházi előjárók s egyháztagok nagy többségének — mint az a vizsgálati jegyzőkönyvből kitűnik — nemcsak semmi kifogása nincs a lelkész személye s hivatalos eljárása ellen, sőt méltó megbotránkozással veszik szeretett lelkészüket méltatlanul meghurczoltatását s pellengére állítását, Kató Ferenczet a vádlók vezetőjét pedig úgy mutatják föl, mint nyugtalan természetű s viszály szításban gyönyörködő egyént: egyházmegyei közgyűlésünk a vizsgálati jegyzőkönyvhöz csatolt s a vádak teljesen megsemmisítő okmányok s a látogatási jegyzőkönyv alapján, Szabó Lőrincz lelkészt a vádak alól fölmenti, s a be nem bizonyított alaptalan vádak — mint tisztátalan kufából eredettek — méltó megütközéssel visszautasítván, Kató Ferenczet s érdektársait a béke és nyugalom indokolatlan felzavarásáért keményen megdorgálja, s a közügyek előhaladását gátló pártviszály továbbbszításától határozottan eltiltja.

Mínhogy pedig a küldöttség, a mindkét részről megjelent számos tanuk kihallgatása miatt az apahegyi leány-egyház pénzügyi viszonyai s a Katona-féle ismert ügy megvizsgálásával tüzetesen nem foglalkozhatott s a jegyzőkönyv

szabályszerű aláírását sem eszközölhette — bár a dolog érdemét tekintve közgyűlésünk az ügyet befejezettnek nyilvánítja — a fentebbi érdekekből egy pótvizsgálat kiküldetését elrendeli, — küldöttkül Bencsik István és Bőszörményi László jelöltetvén ki.

23. Olvastatott az egyházmegyei látogatási küldöttség jegyzőkönyve, melyszerint Sárközön az egyház tagjai egyetemlegesen panaszt emelnek lelkészük Fekete Pál ellenében, — egyszersmind lelkésznek azon egyidejű kijelentése, hogy az egyház s önnugalma szempontjából — alkalmas csere esetén — kész más egyházba eltávozni: kapcsolatban olvasztatott folytatolag ugyancsak nevezett küldöttség jegyzőkönyve S.-Ujlakra vonatkozólag, — miszerint az egyház tagjai lelkészek több ízben panaszolt nehézkes elbánási modora és magaviselete folytán támadt kölcsönös elégedetlenség és visszavonás megszüntetése szempontjából — lelkészek Gál Péter más egyházba leendő áttételét kérelmezik.

Egyházmegyei tanácsunk — a midőn egyrésztől egy az eddig békés sárközi egyház kebelében felmerült panasz és körülményei felett — mint a S.-Ujlakon már a multban gyökerező s ujabban fokozottan kitört elégedetlenség felett sajnálatát fejezi ki, annyival is inkább, mert az egyház előhaladása és fejlődése, csak a lelkész és gyülekezet közötti kölcsönös tisztelet és összetartás eredménye lehet; másrésztől a jelen zavart viszonyok között a kedélyek izgultsága mellett, — a kívánt kölcsönös béke és nyugalom helyreállítására, minden más utat csak vizsály élesbitőnek s egyenletlenséget növelőnek látva, — annyival is inkább mert nevezett lelkészek kölcsönös csere-óhajukat fejezték ki — hogy az immár elkeseredésig ért egyenletlenséget gyökerében metsze ketté, Fekete Pál sárközi lelkészt Ujlakra; Gál Péter ujlaki lelkészt pedig Sárközre áthelyezni rendelte.

24. Közgyűlésünk egy tagja által indítványba tétetik, miszerint tekintettel az egyházkerületi székhely távolságára s az odautazás és élelmezés — kevés igények mellett is — jelentékeny költségeire; egyházmegyénk egyházi képviselőjének jövőre, az eddigi gyakorlattól eltérőleg minden alkalommal 20—20 frt. utazási költség utalványoztassék.

Ezen indítvány méltányosnak találtatván elfogadtatott a 20 frt. utazási költség folyóvá tétele elrendelvet, s egyszersmind esperest ur megbízott, hogy a képviselők netalán akadályoztatása esetén az egyházmegye képvisel-tetésére nézve szabad tetszése s legjobb belátása szerint intézkedjék.

25. Egyházlátogató küldöttség által betérjesztetik, miszerint egyházmegyénkben a mult évi folyamán egyházczélokra jelentékeny adományozások történtek: jelesen, Lázáriban Nagy Béláné született Ormós Adél urhölgy egy szép urasztali terítéket, Kis-Kőleson Nagy Andrásné sz: Boros Juliánna szőszéki; özv. Vajda Jánosné sz. Kocsis Zsuzsánna pedig urasztali terítéket; N.-Bányán a templom tetőzésére s körülkerítésére Sezentpéteri András 100, Makrai Ferencz 100, Bányai Károly 75, Bányai Mihály 50, Dezső Károly 50, Kemény Sándor 50, Madai Pál 50, Sárközi Ignáczné 50 frtot; — Av.-Vámfaluban Lónyay Gábor — buzgó és derék directorának Gráven Lajosnak közbenjárására a 6 vékásnyi területű iskolahelyiségen kívül, iskolára 30 ezer kiégetett téglár, 60 db. épület-fát s 400 frtot adományoztak. Misztóthfaluban egy szegény de buzgó egyházfi Barta József — templomban egy diszes lelkészi ülőszéket építtetett s a templom kipadlózásához deszkát szerzett. S.-Ujlakon özv. Kerekes Lászlóné a tanítói fizetés emelésére 8 hold földet s orgonaépíttetést ígért, de ígétét feltételhez kötötte:

A vallásos közönyösség e hideg korszakában jól esett egyházmegyei közgyűlésünknek az áldozatok ily nagyszámával s a buzgóság ennyi jeleivel találkozni; s midőn az áldozattevő nemes szívekre egyen-egyen a jó cselekedetekben gyönyörködő Isten boldogító áldását esdi alá; egyszersmind szívből óhajtja, hogy a vallásosság oltárán felgyujtott áldozatok eme tüze lobogjon időről-időre mint kioltthatatlan vestaláng s jóltevő sugárinál melegedjenek s hevüljenek hasonló szép és nemes tettek, még a hideg s buzgóság nélküli lelkek is.

26. Balla László krassói lekipásztor előrehaladott évei sulyja alatt, hovato-vább érezvén gyengülni testi erejét, hogy a hajlott korrall együttjáró időkénti gyengélkedések miatt hivatalos teendőiben hiány ne történhessék, káplánt ohajtana maga mellé felvenni, — s erre az egyházmegye beegyezését s felhatalmazását kérelmezi.

Egyházmegyénk érdemekben öszült nyugalomra lépett tanácsbirájának kérését méltányolván, a kívánt káplánhívhatási jogot számára örömmel s azon buzgó ohajtás kíséretében adja meg, hogy az isteni gondviselés a tapasztalat-dus ösz lekipásztort tartsa meg még soká hívei lelki üdvének építésére.

27. Az egyházmegyei látogató-küldöttség jegyzőkönyvileg betérjeszti, hogy a kassói anya-egyházhoz tartozó lippói leány-egyház kebelében élő néhány reformált hitfelekezetű atyafiak a belhivatalnokok díjazásához — egy tagnak Biró Mihálynak kivételével — legkisebb mérvben sem járulnak, sőt — hihetőleg a fizetési kötelezettség elhárít-hatásának reménye alatt — a nyilvános istenistezteteken sem jelennek meg:

A kassói egyház előjárósága utasítatik, hogy a lippói leány-egyházban élő hitrokonokat, az anyaegyházhoz tartozó s azt kiegészítő tagoknak ismer-vén és nyilvánítván; a belhivatalnoki díjlevelekben megszabott bérfizetés fele-részenek pontos teljesítésére azonnal hívják fel s szükségesetén arra törvényes eszközök alkalmazása által is kényszerítsék, — mely egyházmegyei intézkedés-ről úgy a kassói előjárók, mint a lippói hitfelek értesíttetni rendeltetnek.

28. S.-ujlaki lelkész Gál Péter előadja, hogy az ujlaki határáranyosítás alkalmá-val lelkész javára kiszakított földek adójának fizetését az egyház elvállalván, sőt erre magát jegyzőkönyvileg is kötelezvé, — ő ezen teherrel felmentettnek vélte magát; azon-ban az elvállalt kötelezettség később az egyház előjárói által visszavonott s az egyik fél által sem fizetett adóhátrány évről évre szaporodván, ma már oly tekintélyes összeggé nőtt ki magát, melynek letörlesztését csekély lelkészi jövedelméből többé eszközölni nem képes, — kéri azért az egyházmegye felmentő intézkedését. — Ennek ellenébe az ujlaki jelenlevő képviselők kijelentik, hogy ők csak az e tárgyban kibocsátott miniszteri intéz-kedésnek engedve s így kényszer nyomása alatt vállalták el az adókötelezettséget, s ugyan-azért kéri magukat az alól felmentetni:

Bármennyire óhajtott volna közgyűlésünk, hogy az ujlaki előjáróság hozott végzését szem előtt tartva a különben is felette csekélyül díjazott lel-készt ama reá nézve szinte elviselhetlen nagy teher alól feloldozza s jegy-zőkönyvileg hozott határozatát szavatolja, — mindazonáltal, miután az adó-fizetés mikéntjét az egyházkerület által hozott szabályok határozottan kö-rülrírják, ezek szemmel tartása mellett kimondja, hogy a tagosítás alkalmával nyert földszaporulatért az adót lelkész tartozik ugyan fizetni, — de amennyi-ben az egyház által elvállalt fizetési kötelezettség csak három év elteltével vonatott vissza, ezen három évről az összes adó terhe, valamint a tagosítás előtt lelkész által hasznélvezett földek minden adója az egyházat terhelendí.

Az egyház előjárói ez értelemben értesítetvén, a változó lelképásztor minden fizetési hátrányainak hiánytalan s haladéktalan beszedésére s befizetésére utaltatnak.

29. Az adorjáni egyház azon régi óhajtasát, hogy alkalmatlan helyen fekvő s na-gyon szűk iskolahelyiségét más alkalmas helyiséggel cserélje fel, megvalósítani akarván; betérjesztett s felolvasott jegyzőkönyvi másolatában arra hívja fel egyh.-megyei közgyűlé-sünket, hogy miután a célnak teljesen megfelelő s 500 frtért megvásárolható nagyon előnyös telket talált, ennek megvásárolhatását jóváhagyni s arra a főtiszteletű egyházke-riület helybenhagyását is kieszközölni buzgólkodjék:

Miután a vásárlás előnyös voltát nemcsak magok az egyházi tagok, de az ide esperes ur által kiküldött bizottság is megerősíti; közgyűlésünk azt a maga részéről örömmel jóváhagyja s megerősíttetését a főtiszteletű egyház-kerületi közgyűléstől — a betérjesztett két rendbeli okmány alapján — ké-relmezi.

30. Olvastatott püspök urnak esperesi hivatalhoz intézett azon levele, melyben hivatkozással az egyházkerületi gyűlés múlt évi 159-ik számú rendeletére e népiskolai tantervre kívánt tanítói nyilatkozatok, illetőleg egyházmegyénknek erre adandó véleményét sürgetve kérelmezi:

E fontos tárgyban kikérvén s meghallgatván közgyűlésünk a tanítói tes-tületnek s más ügybuzgó férfiaknak véleményét, — miután e közérdekű tárgy a sajtó terén is oly sok oldalról lett már megvilágítva, nem látja szükségét annak részletes bírálatába bocsátkozni, s elégnék tartja általánosságban csak annyit jegyezni meg, hogy az említett tanterv az egytanítóval bíró népiskoláknál gyakorlatilag alkalmazható nem lévén, egy más a szegényebb népiskolákhoz alkalmazott terv készítésének szükségét véleményezi, magáévá tevé a kras-sói és patóházi tanítóknak e tárgyra vonatkozó s püspök urhoz már betérjesz-tett dolgozatát.

31. Az egyházlátogató küldöttség nagyon sötét s elszomorító rajzot terjeszt be közgyűlésünk elé a mikolai népes egyház iskolaügyeiről, — jelezve, hogy az iskolaköte-

leseknek alig fele, s ezek is hiányosan látogatván az iskolát, a különben jó reményű ifjú tanító úgy szólva semmi eredményt nem mutathatott fel látogatáskor hanyagul iskolázott tanítványaival: egyszersmind ugyanonnan mint megoldásra váró kérdés terjesztetik be, hogy miután Mikolában a földbirtok szolgál alapjául a bérkivetési kulcsnak, miként rovasanak meg a vegyes házások s főleg az olyan egyháztagok, kik törvénytelen házasságban élván, nőtlenység vagy állítólagos vagyontalanság álczéje alatt akarnak kibújni a belhivatalnoki illetékek s általában az egyházi terhek emelése alól:

A mikolai egyház előjáróságának — kiknek már csak népes egyházuk tekintélyének megóvása s fentartása szempontjából is a jó példák világító szövétnekével kell vala előljárni — iskoláztatás körüli — semmi körülmények között nem menthető — vétkes hanyagsága általános visszatetszéssel és rosszszalással találkozván, meghagyatott hogy a jelen egyházmegyei közgyűlés 21. sz. a. hozott végzésének komoly figyelemben tartása mellett, a tanköteleseket kellő erély és szigor kifejtésével iskolába kényszerítvén az újabb szabályok nyomán felállított iskolaszék közreműködésével, a hanyatlófélben levő iskolaügyet újabb virágzásra emelni, minden erőből s felelősség terhe alatt törekedjenek. Ami pedig az egyházi illetékek megszabásának kérdését illeti, erre nézve csak annyit kíván közgyűlésünk megjegyezni, hogy az, az egyháznak saját házi ügye lévén elsősorban a helybeli egyháztanács ellátása alá tartozik.

32. A n.-bányai egyház, jelenlevő képviselője által azon kérelmét terjeszti be, hogy miután a gyakori változás alá eső káplán-tanítói állomás betöltésénél minden alkalommal fizetendő 12 frt. consensus, az egyház pénztárára nézve nagyon terhelő; engedjék meg, hogy jövőre tekintet nélkül a káplán változásokra, ez illeték három évenként fizetessék:

A kérelemnek — méltányossági szempontból — hely adatván, a káplánokért fizetendő 12 frt. consensusnak — a nagy-bányai egyházat illetőleg — három évenkénti fizetése kivételesen engedélyeztetett.

33. Ugyancsak a n.-bányai egyház a jövő tavaszi egyházmegyei közgyűlést önerején ohajtván saját kebelében ellátni; ezen ohajtását képviselője által köztudomásra hozza s a gyűlést ünnepélyesen meghívja:

E meghívás közgyűlésünk részéről örömmel fogadtatván, a meghívó áldozatkész egyháznak előre is szíves köszönet szavaztatik.

34. Méhteleti Iakos Fehér Bálint a helyi fizetési kulcs szerint reá szabályosan kivetett lelkészi bérfizetésétől ez évben is vonakodván:

Egyházmegyei közgyűlésünk a méhteleti egyházgondnokot oda utasítja, miszerint mult tavaszi közgyűlésünknek 3-dik szám alatt hozott határozata alapján Fehér Bálint egyháztagon, a belhivatalnoki illetményeket haladéktalanul bevenni tartsa elengedhetetlen kötelességének.

35. A gyámkezelő és házipénz-, valamint a könyvtárnok számadásait beadván, felmentvényezéseket kérelmezik:

A számadások átvizsgálásával a három avasi lelkész megbízott.

36. A változás alá jött tanítói állomások következőleg töltettek be:

Ar.-Medgyesre Polyák László helyére meghivatott Bozsó István Apából, Polyák László Szamoskóródra nyert meghívást. — Vámfalusi tanító Radács József hivataláról lemondván, helyette Mándi Bertalan végzett képezdész hivatatott s erősített meg.

37. Széles Endre egyházmegyei könyvtárnok számos éveken át viselt könyvtárnoki hivataláról ismételve lemond:

Közgyűlésünk a hosszú évek során át hiven s egész buzgalommal hivataloskodott könyvtárnoknak ez érdemben tett közhasznú szolgálataiért, hálás köszönetet mondva, lemondását elfogadja, helyette könyvtárnokká avas-ujvárosi lelkész Szél Györgyöt egyhangulag megválasztá, s egyszersmind a régi korhaft szekrény helyett egy új könyvtartó készíttetését elrendel.

Ezek után a jegyzőkönyv hitelesített.

Végre esperest ur a gyűlést tartó egyházak s buzgó egyháztagoknak köszönetet mondva, a gyűlést áldás kívánatok között berekeszti.

Jegyzette:

Bencsik István s. k.
egyh.-megyei főjegyző.

TÁRGYMUTATÓ.

1. A távollévő segédgondnok és tanácsbírák helyettesítettnek.
2. Általános szavazattöbbséggel Czelder Márton és Nagy Béla egyh.-megyei képviselőkké választatnak.
3. Egy Reiger György nevű tanítót alkalmazni sehol nem lehet.
4. Esperes ur két szavazati joggal ruháztatik fel.
5. A lelkészi minimum 600 frtban állapittatik meg.
6. Egy törvényhozó nemzeti zsinatnak szabályszerű összehívása sürgettetik.
7. Az ombodi egyháztanács határozatának, Szuhányi szolgabíró általi megsemmisítése mint sérelem az alispáni hivatalhoz fellebbeztetik.
8. Kis Kálmán „a szatmári ref. egyh.-megye története” című munkáját némely egyházak figyelmébe ajánlja.
9. A szatmárhelyi egyház kebelében levő rendetlenségek eloszlatására Böszörményi László kiküldetnek.
10. A t.-berki zavargó egyházba küldöttség küldetnek.
11. Az uszkai egyházba, a lelkész és egyháztagek közötti egyenetlenség megszüntetése végett Ferenczi Károly és Nagy Béla kiküldetnek.
12. Az oroszfalusi g. kath. lelkész törvénytelen eljárása mint vallásügyi sérelem az egyházkerületre terjesztetik.
13. Az apai egyház két vékásnyi haszonvehetetlen földje eladható.
14. Az apahegyi leány-egyház azon kérelme, hogy a tanítói állomás két évig beszüntetessék, jóvá hagyatik.
15. A vámfalusi egyház 975 □ ölnyi területű parlag szőlőjét fensőbb helyben hagyás mellett eladhatja.
16. A berendi leány-egyház kebelében létező egyenetlenségek helyrehozására Szeőke Barna kiküldetnek.
17. Udvari lelkész panasza Mazsu István ellen ügyvéd ellátása alá bocsáttatik.
18. Mikolába a fizetémódosítási terv megvizsgálására küldöttség neveztetik.
19. Kis-hodosi lelkész folyamodványa, Melegh Gyulához áttétetni rendeltetik.
20. Újvárosi fafizetés módosítása érdekében, a bérlevél-kivonatokat ismételve az egyházkerületre terjesztetnek.
21. Szél György oktatás ügyre vonatkozó indítványa elfogadtatik.
22. Szabó Lőrincz lelkész az ellene méltatlanul emelt vádak alól felmentetik, a vádló Kató Ferencz keményen megdorgáltatik.
23. Az ujlaki- és sárközi lelkészek helycseréje elrendeltetik.
24. Az egyházmegyei képviselő, utazási költségeinek fedezésére jövőre 20—20 frt adatik.
25. A múlt év folyamán egyházi célokra begyűlt kegyes adományok, — örvendetes tudomással vétetnek.
26. Krassói lelkész Balla Lászlónak káplánhivatali jog adatik.
27. A lippói leány-egyház bivei, egyháziadó alól magukat ki nem vonhatják.
28. Az ujlaki lelkész által haszonélvezet földek adóját részben az egyház, részben a lelkész fizetik.
29. Az adorjáni egyház iskolahelyiség vásárlása helyben hagyatik.
30. A népiskolai tanterv az egytanítóval bíró népiskoláknál nem alkalmazható.
31. A mikolai előjáróság a hanyatló félben levő iskolaügy felkarolására utaltatik.
32. A n.-bányai egyház részére a káplánokérti consensus három évenkénti fizetése kivételesen engedélyeztetik.
33. A n.-bányai egyház, közgyűlést jövőre saját kebelébe meghívja.
34. Méhtelegen a gondnok utasittatik, hogy Fehér Bálinton a belhivatalnoki illetekeket vegye be.
25. Az egyházmegyei pénztárnokok számadásai megvizsgálásával a három avasi lelkész megbízatik.
36. A tanítói változások kimutatása.
37. Széles Endre könyvtárnok lemondván, helyébe könyvtárnokul Szél György választatott.

A NAGY-BÁNYAI REFORMÁLT EGYHÁZMEGYE

1877-ik évi október 4-én

SÁRKÖZÖN

tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Csanálosi György esperest és Mándi Bertalan ~~házi pénztárnok~~ segédgondnok urak
elnöklete alatt.

Jelen voltak:

Egyházi tanácsbírák közül:

Széles Endre (egyszersmind könyvtárnok.)
Lengyel András (egyszersmind házi pénztárnok.)
Szoboszlai István (egyszersmind gyám. pénztárn.)
Ferenczi Károly.
Bencsik István (egyszersmind jegyző.)

Világi tanácsbírák közül:

Nagy Béla.

Czelder Márton, Soltész János, Szél György, Nagy Károly, Meleg Albert, Barkász Bálint, Barkász Albert, Gál Péter, Hajdu Albert, Lugosi Dániel, Bodor Pál, Fekete Pál, Papólczi Károly lelkészek. — Szabó Albert, Polyák László, Albert József, Bozsó István, Nagy László iskolatanítók, s több egyházi képviselők.

Esperes ur a gyűlést megnyitja.

38. A világi tanácsbírák közül csak egy tag jelenvén meg a tanácskozáson, a közgyűlés elnöki felhívott legalább egy tanácsbíró helyettesítésére:

E felhívás folytán Böszörményi László felszólított az ülnöki szék ideiglenes elfoglalására; s mint ilyen feleskettetett.

39. Esperes ur mindenekelőtt a tavaszi közgyűlés óta történt belhivatalnoki változásokat hozza köztudomásra: miszerint Felső-Bányán az eltávozott káplán-tanító helyett Szentgyörgyi Zsigmond, Ujvárosba a Homokra rendes lelkészül megválasztott Molnár Lajos helyett Kalmár Viktor, Krassóra Kató Béla nevű új egyének alkalmaztattak káplánokul. S-Ujlakra tanítóul Ferenczi József nevű ifjú hivatott meg, de esperest által csak bizonyos feltétel alatt nyert beléphetési jogot. Szatmárhegyi fitanító Kis Lajos önképzése céljából Budapestre menvén fel, helye betöltendő. Végre bejelenti esperes ur nagyhadosi lelkész Oroszi Ferencz atyáinkfiának közelebb történt elhunytát, s az újválasztásnak az ide vonatkozó szabályok értelmébeni elrendelését:

Az esperesi jelentés tudomásul vétetvén, a beválasztott új egyének helyeiken megerősítettnek.

40. Felmutatván esperes ur az államsegélyért folyamodó egyházak és belhivatalnokok kérvényeit, azon kérdést intézi a közgyűléshez, hogy miután a kérvényezők száma nagy, a kiosztandó összeg pedig aránylag csekély, az építkező egyházak és szegény belhivatalnokok között mily arányban történjék a kiosztás? — Határozatott:

A kiosztandó 550 frtból, 200 forint az építkező egyházak szükségletére oly módon fordítatik, hogy abból ez alkalommal 50—50 forintjával 4 egyház, s jelesen Vámfalu, Misztótfalu, Pettyén és Garbólcz részesülend — azon megjegyzéssel, hogy a most osztalékot nyert egyházak, jövő évben segélyezésre igényt nem tarthatnak. — A szegényebb sorsu belhivatalnokok részére fennmaradt 350 frt, 25 forintjával leendő kiosztása pedig egy öttagu bizottság tagjaiul, Csanálosi György esperes ur elnöklete alatt Lengyel András Dobos József lelkészek, Ladányi Lajos és Szabó Albért tanítók kineveztetnek.

41. Olvastatott a felvidéki tanítói egyesület tagjai nevében Szabó Albert együleti elnök által beterjesztett azon kérvény, melyben az államsegélyből egyházmegyénk részére juttatott összegnek a tanítói gyámintézet és tanítókkal leendő aránylagos megosztása kérelmeztetik, — végeztetett:

Az egyházmegyénk részéről kiosztás alá bocsátandó államsegélybeni részesülhetés jótékonyaságából a tanítók valamint eddig úgy ezután sem záratnak ki; — a tanítói gyámintézetre vonatkozó kérelemmel szemben, a felsőbb egyházhatósági intézkedés fentartandó.

42. Lengyel András egyházmegyei házi pénztárnok egy részletes kimutatást terjeszt be közgyűlésünkhöz, melyben köztudomásra hozza, miszerint egyházmegyénkben némely behivatalnokok és egyházak kötelezett tartozásaikkal, évről évre hátrányban maradnak, s e hanyagság szomorú következményeül ma már — gyámrészvény, gyámkamat, consensus, ingremiatio, könyvtári tartozás, traktusi kamat, czime alatt — 892 frt. 84 kr. hátrány mutatkozik:

Megütközéssel értesült közgyűlésünk azon hanyagságról, mely által némely behivatalnokok és egyházak, az egyházmegyei pénztárnok ily nagymérvű megrövidítését, károsodását eszközlik, s bár az egyházak és behivatalnokok ismert szegénysége olykor legyőzhetlen akadály lehet az ilyenmű kötelezettség teljesítésében, de viszont kétségbe vonhatatlan igazság az, hogy az erős igyekezet s buzgó akarat képesíthet egyik év mulasztásait a másikkban helyreütni: Ugyanazért midőn egyrészt a hátrányosok tartozásaik mielőbbi lerovására utaltatnak; másrészt esperes ur megbizatik, hogy az államsegélyben részesülendők esetleges tartozásait, a segélyosztalékból vonja le; végül pedig minden érdekelt egyháznak és behivatalnoknak tudtul adatni rendeltetik, hogy ha tartozásaikat a közelebbi egyházlátogatás alkalmával le nem fizetik, egyházmegyei ügyvéd ellátása alá lesznek bocsátandók.

43. Esperes ur felmutatja az amaczi tanító Pásztai József s inkább annak nője ellen beadott több rendbeli panasz, — valamint Pásztai József által beterjesztett önvédekezési leveleket, melyek következtében — miután az egyházkebelében egyizben helyreállított, de ismét még nagyobb mérvben felzavart béke a kedélyeket szinte az elkeseredésig felizgatta — egy kéttagu küldöttség neveztetett ki a végett, hogy a helyszínen megjelenvén, az ügyek állását alaposan megvizsgálják s az ohajtott békét tanító és egyház között — ha lehet helyreállítsák... e küldöttség a beterjesztett s felolvasott jelentés szerint úgy járt el, hogy a presbytérium egyhangu bizonyítása szerint az iskolásgyermekeken elkövetett gorombáskodás, tetteges bántalmazás, sőt kegyetlenkedésben bűnösnek talált tanítónét, — mint aki miatt a gyermekek testi épsége, egészsége sincs többé az iskolában biztosítva — az iskolaházbani tartózkodástól eltiltotta, magát a tanítót azonban — mint kinek tanítása s önviselete ellen kifogás nincs — hivatala folytatására felhatalmazhatónak nyilvánítá... Ezen intézkedést a nevezett tanító tulszigorúnak s felette sérelmesnek találván s főleg azért kifogásolván, mert nője a küldöttség által ki sem hallgatatott, két rendbeli melléklet kapcsában egy folyamodványt terjeszt be közgyűlésünkhöz, melyben a küldöttség intézkedését megsemmisíteni kérelmezi.

Bár a tanítóné kihívó magaviselete s a lelkész és egyháztanácscsal szemben tanusított daczos makacssága, nemcsak az előjáróság által kiállított bizonyítványból s a küldöttség előtt tett egyhangu nyilatkozatokból, de a sajátkezűleg lelkészhez intézett s ide beterjesztett levélből is kétségtelenül kitűnik: mindazáltal — miután a küldöttség a vádlottnő kihallgatása nélkül s nem elég körültekintéssel intézkedett a fenforgó tárgyban; közgyűlésünk egy újabb vizsgálat elrendelését látja szükségesnek, — minélfogva Papólczi Károly szatmárhegyi lelkészt s Böszörményi Lászlót oly utasítással küldi ki, hogy a vizálgandó feleket az utolsó részletekig kihallgatván, az ügy fontosságához mért, részrehajlatlan vizsgálatuk eredményét, s a körülmények által netalán szükségelt intézkedésükről véleményes jelentést esperesti hivatalhoz beterjeszteni bnzgólkodjanak.

44. Esperest ur jelenti, miszerint Szatmármegye közigazgatási bizottsága Soltész János ombodi lelkész s még inkább ugyanazon egyház ügyében folyó évi 406. szám alatt hozott ítéletével, Szuhányi Móríz szolgabíró eljárását helyeselvén, az ombodi egyháztanács, valamint egyházmegyénk e tárgybani végzését törvénytelennek, jogtalanak nyilvánítja, s ezzel egyházkormányzati jogaioknak nemcsak az egyes egyházak általi gyakorolhatását vonja kétségbe, sőt országos törvényeken nyugvó autonomiánkra is érzékeny csapást mért. — E sérelmes végzést Soltész János a belügyminiszteriumhoz fellebbezván, — ez

a szolgabíró, alispán, valamint a megyei bizottság eljárását megsemmisíti; de amennyiben a cultusministerium, statutumok hozatalát, az egyes egyházak jogkörén kívül esőnek lenni mondja, ez állítás ellenében főtiszteletű püspök ur, — mint autonómiánk s egyházi törvényeink egyik legfőbb öre — kíván sorompóba lépni, s az ügyet mint elvi kérdést a legközelebbi egyházkerületi gyűlésen megvitatás alá bocsátani, s e czélból már az ide vonatkozó ügyiratok be is terjesztettek:

A megyei bizottság idézett sérelmes végzése — mint autonómiánkkal összeütköző, — közgyűlésünk által méltó megbotránkozással fogadtatván, az ezt megsemmisítő belügyminiszteri végzés örömmel üdvözlöttek s általában az e tárgyra vonatkozó esperesti jelentés örvendetes tudomásul vétetik.

45. Olvastatott az apahegyi leányegyház pénzügyeinek, valamint a Katona-féle tartozás mikénti állásának átvizsgálásával megbízott küldöttség vizsgálati jegyzőkönyve, melyben részletesen kimutattatik, hogy a nevezett leány-egyház 1171 frt. 2 kr. tőke, 328 frt. 75 kr. régi s 175 frt. 41 kr. folyó évi kamatpénze, kiknél, hogyan s minő biztosíték mellett van elhelyezve, s egyszersmind a Katona József tartozására vonatkozó tényállások is kellő világításban előterjesztettek:

Miután a vizsgálati jegyzőkönyvből az derül ki, hogy az apai anyaegyház által kezelt apahegyi leány-egyház tőkepénzének egy bizonyos része (319 frt. 40 kr.) Lukács Györgynél — kinek sem ingó, sem ingatlan vagyona nincs — csakugyan veszélyben forog; s miután ugyancsak a vizsgáló-küldöttség jelentése szerint a Katona József tartozása sincs csak egy betűvel is biztosítva, sőt a nevezett tartozó, időközben bekövetkezett halálával a követelés bevehetősége is kérdésessé vált; közgyűlésünk az apai egyház előjáróinak komoly kötelességükké teszi, hogy ugy a Lukács-, mint a Katona-féle, valamint minden más kétes s kellőleg nem biztosított tőke, úgy mint kamatpénzeknek, egyházmegyei ügyvéd Bartha Endre általi behajtását, — az előleges költségek egyházi pénztárából leendő fedezése mellett — eszközölni törekedjenek.

46. Olvastatott Kis Lajos szatmárhegyi titánitónak Szatmárváros polgármesteréhez s városi tanácsához intézett, s nevezett tanács által egyházmegyénkhez mint illetékes hatósághoz áttett azon kérvénye, melyben panaszolván, hogy a népiskolai törvények ellenére a szatmárhegyi egyház kebelében a néptanítók minden három hónapban rendes nyílt vizsgák tartására vannak kötelezve, mely vizsgák — minthogy minden három hónapban kétheti előkészület, ismétlést igényelnek, — a népnevelés előhaladásának kétségtelen akadályát tekinthetők, sőt az ott divó tavaszi, aratási és szüreti s így háromszéki szünidők a különben is rendetlen iskoláztatás mellett felette zavarólag hatnak a tanítás sikerére, időközben szakítván meg az előhaladást; — oly intézkedésre hívja fel a városi tanácsot, mely ugy a vizsgák, mint a szünnapok tartásának idejét szigoruan körülírván, a tanügy s oktatási rendszer a törvényszerűség útjára tereltesse:

A szatmárhegyi egyháztanács s illetve az iskolaszék oda utasittatik, miszerint a népiskolai vizsgák tartására nézve tartsa magát az egyházmegye által elfogadott azon általános szabályhoz, mely a vizsgák tartására évenkénti két határidőt s jelesen a tavaszi és őszi napokat jelöli ki, — a szünnapok meghatározásánál pedig a népiskolai közoktatás tárgyában hozott 1868-ik évi 38-ik törvénycikk 54-ik §-sa, mely elrendeli, hogy a szorgalomidő falu helyen éven át legalább nyolcz hónap legyen, — szolgáljon ez irányadul.

47. A S-Ujlakon folyó évi ápril 4—5. napjain tartott közgyűlés 11-ik számú határozatával az uszakai egyházban lelkész és egyháztagok között fenforgott egyenetlenségek; továbbá ugyanott a fizetés módosítása, s végre N.-Paládra szintén fizetés módosítás s a pénzügyek rendezésére kinevezett küldöttség jelentését s illetve működési sikerét röviden összefoglalva a következőkben mutatja be:

Az uszakai egyházban a lelkész ellen beadott vádak felolvasása és tárgyalása közben a felvilágosító felszólalások s előadásokból tisztán meggyőződött küldöttség, a leg súlyosabb panaszoknak elértéktelenedéséről s arról, hogy az egyház tagjai közti izgultságot, a lelkész ur nem egész helyességgel alkalmazott s némely tagok által téves magyarázattal s felfogással értelmezett szavai okozták, s miután küldöttség által a szeretet szavaival az illetők békességre, s ezáltal egyházuk felvirágoztatásának eszközzésére hivatnak fel, béke jobbot nyújtottak egymásnak, s így a panasz beszünttetett.

Majd a lelkészi fizetés leszállítását tartalmazó kérvény tárgyalása közben kiderült, miszerint a lelkészi illetmények teljesítése épen nem elviselhetetlen s inkább a szegényebb sorsu egyháztagokra nézve sérelmes, hogy azonban az ügy helyesebben intéztet-

hessék el, a küldöttség felhívta az előjáróságot egy a czélt jobban elősegítő igazságosabb s birtokarányához mért fizetési kulcs készítésére; mit készséggel meg is ígért az egyházi előjáróság eszközölni.

Ezek után a küldöttség utasításához híven N.-Paládra menvén át, az egybehívott előjárókat s egyháztagekat felhívá az egy évre ideiglenesen, mintegy próbául megkísérlett keresztből finum szemes fizetésre átváltoztatott fizetési módozat felőli véleményadásra, s a tanácskozás közben felmerült számos nyilatkozatokból biztos tudomására jött annak, miszerint az ideiglenesen behozott fizetési kulcs s megállapodás iránt igen nagy az elégedetlenség s ingerültség, ennél fogva kimondatott, hogy ezen módozat határozottan elvetendő s a régibb kulcs visszahozandó s megtartandó.

Az egyház tőkepénzének állapotáról pedig a gondnok részletes kimutatást nem adván, küldöttség által oda utasított, hogy a kétségesebb helyeken levő pénzt szigoruan beszedje, szükség esetén beperelje, s hol a biztosítás nem eléggé megnyugtató, ott a kötvényeket biztos kezekkel ellátassa:

A küldöttség eljárása, helyesléssel, tudomásul vétetett.

48. Olvastatott sárközi lelkész Gál Péternek esperest urhoz intézett levele, melyben azon panaszát terjeszti elő, hogy az ujlaki egyház, bár szabályaink értelmében onnan lett eljövetele alkalmával tartozott volna lelkészi illetményeit az utolsó fillérig beszolgáltatni, még mindezideig sem róvta le — az egyes híveknel kint maradt — bár hátrányait, ezzel kapcsolatosan olvastatott az ujlaki előjáróságnak levele, melyben volt lelkészük követelésének jogosultságát a bérfizető tagok elszegényedése bizonyíttatásával igyekeznek megdönteni; továbbá felvetetett az egymással helyet cserélt sárközi és ujlaki lelkészek között — a földbirtok használatára nézve felmerült peres kérdés, melyre okot azon körülmény szolgáltatott, hogy miután az ujlaki volt lelkész súlyos anyagi körülményei miatt a használatában levő földbirtok öszívítés alá eső részét — be nem vetheté, tavaszi vetemények által igyekezett magát kárpótolni, a jelenlegi ujlaki lelkész pedig a tavaszi vetést őt illetőnek mondja lenni:

Közgyűlésünk a betérjesztett ügyek olintézése végett, Lengyel András és Tamási Ágoston urakat oly utasítással küldi ki a helyszínére, hogy a dolgok állását alaposan megvizsgálván, a panaszló volt ujlaki lelkész jogosnak talált követeléseinek befizetését elrendelni, s egyszersmind a két lelkész között felmerült peres kérdést részrehajlatlanul megoldani, s ezáltal békét eszközölni, törekedjenek.

49. Az egyházmegyei pénztárnokok, valamint a könyvtárnok 1876-ik évi számadásainak megvizsgálására kiküldött bizottság, a számadásokat — véleményes jelentéssel kísérve — közgyűléshez betérjeszti:

Küldöttség jelentése szerint a házi és könyvtárnoki számadás minden pontjában helyes lévén, nevezett pénztárnokok a jelzett évről a számadás terhe alól feloldatnak. — A gyámkezelő számadása pedig, a bizottság idevonatkozó észrevételei- s megjegyzéseivel együtt, a gyámintézeti értekezlet-hez utasittatik.

50. Olvastatott a szatmári egyházmegye esperestjének, a szatmári gymnásiumi pártfogóság két rendbeli határozatának kapcsában, esperest urhoz intézett azon levele, melyben a már most életbe lépendő gymnásiumi tápintézet segélyezése, valamint a gymnásium pénztárának gyarapítása czéljából, könyöradamány gyűjtését kérélnkezi:

A szatmári gymnásium kebelén keletkezett tápintézet e vidék szegénysorsu s tanulni vágyó gyermekeire nézve felette nagy jótékonyságu áldásos intézmény lévén, — mint ilyet örömmel üdvözli egyházmegyei közgyűlésünk s annak gyámolítását minden buzgó kebel lehető meleg pártfogásába ajánlja, s egyszersmind esperest urat megbizsa, hogy kibocsátandó körlevelében a hívek áldozatkészségét felhíván, a fentebbi nemes czélra könyöradamányt gyűjteni buzgólkodják.

51. Olvastatott tiszta-berki lelkész Bodor Pál — esperesti hivatalhoz betérjesztett két rendbeli levele, melyekben az egyháza kebelén napról-napra tovább harapódzó körjeleneteket, vakmerőségig vitt izgatást egyházi törvényeink s felsőség iránti daczos engedetlenséget, egyszóval az egyházi és vallásos élet teljes alásúlyedését, fájdalmas szívvvel s meghatott szavakkal tolmácsolja. Olvastatott továbbá a folyó évi 10-ik számú egyházmegyei végzéssel a zavargó egyháztagek helyesebb utra térítése s a tagosítás után szükségessé vált belhivatalnoki díjlevelek módosítása tárgyában kinevezett küldöttség jelentése, melyben a lelkész által rajzolt szomorú és minden nemesebb érzésü kebelre mélyen le-

hangoló viszonyok hangsúlyozása után kijelentik, hogy miután a végsőkéig felizgatott egyháztagok makacssága miatt — a béke s nyugalom helyreállítására czélzó — e megújított működésük sem vezethetett üdvös eredményre, kényszerülve érezték magukat utasításukhoz képest az ide % alatt beterjesztett díjleveleket megalkotni, — kérvén egyházmegyei közgyűlést, hogy erélyes s lehető leghigorubb eljárás alkalmazásával a t.-berki egyházban lábrakapott s napról napra terjedő szerencsétlen viszonyoknak valahára végét szakítani igyekezzék.

Miután közgyűlésünknek végre is arról kellett szomorúan meggyőződnie, hogy a tiszta-berki kemény nyaku nép, atyai szelíd intésekkel, jóakaratu figyelmeztetésekkel helyesebb utra nem terelhető; fájdalommal bár, de a viszonyok követelése előtt meghajolva, kénytelen a leghigorubb rendszabályokhoz nyulni, annál fogva a lelkésznek, ki az új bérlevél megalapításánál elment az engedékenység legszélsőbb határáig, mindennek előtt komoly kötelességévé tétetik, hogy az új díjlevélben megszabott belhivatalnoki illetékek bármily csekély mérvű alábbszállításához — mint mely jogkörén különben is kívül esik — jóváhagyását adni szigorúan tartózkodjék; — s ha netalán az egyháztagok a küldöttség által összeállított új bérlevelet elfogadni még tovább is vonakodnának, tartsa magát szorosan a régi bérlevélhez, — ellenszegülés esetén polgári hatóságtól eszközözlendő karhatalomnak leendő helye.

52. Bozsó István volt apai tanító beterjesztett folyamodványában előadja, miszerint múlt 1876-ik év őszén nem számítva bekövetkező változására, a tavasz alá kerülendő földekből is bevetett gabonával mintegy kétköblösnyit, azonban következő tavaszon a reánézve előnyösebb ar.-megyei egyházba helyezkedvén át, — a jó békesség fentartásáért szem előtt tartva — Ács János utódának azon ajánlatot tette, hogy a szántásdíj 6 frt 60 krt s az elvetett 7 véka magot megtérítvén, a terményt rendelkezése alá bocsátja, de Ács János a termény egyenlő részbeni megosztására mutatván hajlandóságot, ő a terményt mint feleltárs fogadott részesekkel le is arattatta, — a hordás idején azonban Ács János — bizonyos egyháztag ösztönzése következtén — őt csalási szándékkal vádolván, újabb és újabb — el nem fogadható — egyezségekre hívja fel; ennél fogva az egyházmegyei közgyűlésnek e tárgyra vonatkozó méltányos és igazságos ítéletéért esedezik: Bár a beterjesztett folyamodvány szerint az igazság kétségtelenül Bozsó István folyamodó részén áll, — de minthogy a jelen nem levő panaszolt Ács János ki nem hallgattatható, nem akarván közgyűlésünk egyoldali ítéletet hozni, apai lelkész Szabó Lőrincz urat az ügy alapos megvizsgálására azon utasítással hívja fel, hogy a perlekedő feleket kihallgatván — mint békebiró — a szőnyegen forgó dolgot igazítsa el; részrehajlatlan eljárása eredményéről esperesti hivatalt értesítvén.

53. Batizon az egyháztanács a belhivatalnokok használatában levő földekért az egyenilletékadó fizetését határozottan megtagadván, ezen eljárás ellen a tanító — mielőbbi siker eszközölhetése reményében — egyenesen a püspöki hivatalhoz folyamodik, honnan esperest ur, az ügy hovahamarábbi megvizsgálására s eligazítására szorgalmaztatik:

A fennálló szabályok értelmében a belhivatalnokok használatában lévő földek után a kivetett bárminemű adót — ha csak annak fizetésére a haszonélvező belhivatalnokok díjlevelileg kötelezve nincsenek, — mindég a tulajdonos egyház tartozván teljesíteni; egyházmegyei közgyűlésünk ez ügy eldöntését a bérlevél szerkesztésétől akként teszi függővé, hogy ha abban a belhivatalnokok a kérdéses egyenilleték adófizetésére határozottan kötelezve nincsenek, az esetben — hivatkozással az idevonatkozó egyházkerületi s miniszteri rendeletre — a belhivatalnokok a további zaklatások alól felmentetni rendeltetnek, — az egyház gondnoka pedig a szóbanforgó egyenilletékadó azonnali megfizetésére utaltatik.

54. Polyák László szamos-kóródi tanító beterjesztett folyamodványában előadja, hogy a folyó évi S.-Ujlakon tartott közgyűlés által kóródi tanítóvá törvényesítettvén, bérlevele első pontja szerint 15 köblös föld ment birtoklása alá, melyből elődje Matócsi Imre 5 köblöst őszi vetéssel csakis folyó évi aratásig terjedhető használati joggal vethetett be, nevezett Matócsi Imre azonban ősszel nem vetvén, ezen aratásig terjedhető jogát eladta helybeli lakos Sebestyén Ferencznek, ki a jelzett 5 köblös föld nagyobb részét, — a helybeli előjáróság figyelmeztetése daczára — tengerivel vetvén be, ez által folyamodónak kárt okozott, nem használhatván fel aratás után a földeket — mint ohajtá — repce alá: kéri annál fogva, kártalaníttatásának közgyűlésünk általi elrendeltetését:

Bár közgyűlésünk folyamodónak a kérdéses ügybeni némi megkárosítását kétségtelennek találja; mindazáltal tekintettel arra, hogy a — minden bizonynyal helytelenül kezelt földek ősszel a folyamodó javára még is haszon alá fordíthatók lettek, nem látja méltányosnak a helybeli előjárásának ide be-terjesztett azon határozatát, melylyel az elődtanító által Sebestyén Ferencznek haszonbérbe kiadott s ez által megmunkált földek egész termését Polyák Lászlónak ítéli oda, s hogy az érdekek — a mennyire lehetséges — ki-egyenlítő legyenek, az igazságot leginkább megközelítő azon határozatban lón megállapodás, hogy Polyák László — mint aki aratás után rögtön saját céljai szerint nem használható fel a már ekkor birtoklása alá menendő föl-deket, innen folyó kártalanítása céljából, a kérdéses földek terményeinek egyharmadát kapja ... mely egyházmegyei végzésről úgy az egyházi előjá-róság alkalmazkodás, mint Sebestyén Ferencz maga mihezartása végett ér-tesíttetni rendeltetik.

55. Esperest ur előadja, miszerint Méhtelegen a folyó évi bérkivetés alkalmával a belhivatalnokok buzafizetése az eddigi gyakorlattól eltérőleg a templomi székek szerint vették ki a hivekre, mely gyakorlat és törvényellenes intézkedés az egyház némely tagjai részéről méltó visszatetszéssel találkozván, az egyház kebelében már eddig is bot-rányt és kellemetlenségeket idézett elő:

Közgyűlésünk a méhtelegi egyháztanács hivatolt intézkedését mint gya-korlat ellenest, szabályokba ütközőt, és mindenek felett igazságtalant ezennel megsemmisítvén; az előjáróságot oda utasítja, hogy az eddigi gyakorlatot megtartván a belhivatalnoki bérkivetés birtokaránylagos eszközését, e ren-delet vételével azonnal vegye munkába... lelkésznek pedig kötelességévé tétetik, hogyha netalán ez egyházmegyei végzés nem foganatosíttatnék, azt — komolyabb rendszabályok alkalmazása végett — az esperesti hivatalnak azonnal jelentse be.

56. Esperest ur felmutatja a Felső-Bányán építendő templom tervrajzát, mely-nek építésére a lelkész Czelder Márton igen tekintélyes összeget szerzett össze:

Midőn közgyűlésünk a felső-bányai egyházmegyei mint hitfelekezeti tekintetben fontos hivatással bíró — végegyháznak anyagi gyarapodását s emelkedését örveudetes tudomásul veszi, — egyszersmind elvárja a hivek áldozatkészségétől nemcsak azt, hogy a még netalán szükségelt költséget az urháza építésére összehozzák, — de azt is, hogy — tekintettel lelkészek fá-radhatatlan buzgalmára, melylyel a templomépítésre 20,000 frtot szerzett, tekintettel a kor követelményeire, s arra hogy a felső-bányai lelkészjövede-lem niucs összhangzásban azon állomás fontosságával, melyet ott a lelkész — mint őrálló véghelyen — elfoglal, — az egyház előjárósága gondoskodand azon évi 150 frt. lelkészi fizetés pótlékot biztosító tőkére, melyet az 1875-ik évi egyházlátogatás alkalmával egész készséggel, annak idejében megtenni ígérkezett.

Mindezen számokat október hó 12-én hitelesítették Avas-Vámfaluban — Szél György és Melegh Albert.

Jegyzette:

Bencsik István s. k.
egyh.-megyei jegyző.

1877. ÁPRILIS.

TÁRGYMUTATÓ.

38. Tanácsbíróul Böszörményi László helyettesítetik.
39. Tavaszi közgyűlés óta történt belhivatalnoki változások előadatnak.
40. Az államsegély kiosztásáról intézkedés.
41. Szabó Albert kérvénye az államsegély ügyében részben pártoltatik.
42. Az egyházmegyei hátrányokra nézve intézkedés tételik.
43. Pásztai József tanító ügyében új vizsgálat rendeltetik.
44. Az ombodi egyház ügyében tett esperesti jelentés, öröndetes tudomásul vétetik.
45. Az apahegyi leányegyház pénzügyeinek tisztázása egyh. megyei ügyvédre bízatik.
46. A népiskolai vizsgák és szünnapok tartására hozott egyházmegyei végzés.
47. Az uszkai és n.-paládi küldöttség jelentése tudomásul vétetik.
48. A s. ujlaki egyházba vizsgáló bizottság küldetik.
49. A hizi és könyvtárnoki számadás helyeseltetik, a gyámkezelő számadása pedig a gyám-intézeti értekezlethez utasittatik.
50. A szatmári tápintézetre könyöradomány gyűjtése rendeltetik.
51. A t.-berki lázongás megszüntetésére nézve intézkedés történik.
52. A Bozsó István és Ács János között fenforgó pereskedés eldöntése egy békebíró ellátása alá bocsáttatik.
53. Batizon az egyház eljárósága, az egyenilleték-adó fizetésére utasittatik.
54. Polyák László folya modására nézve intézkedés tételik.
55. Méhtelegen a bérkivetésre nézve az eddigi gyakorlat megtartandó.
56. Felső-Bányáról az építendő templom tervrajza bemutatattik s az egyház áldozatkészségre szóllittatik.

